

Відповідно, у смисловому просторі жанру ісекай романтизований образ Середньовічної Європи набуває значення об'єкта іконоклазму — фази утвердження ідеології через знищення, десакралізацію й очорнення образів попередньої панівної ідеології. Утопічною антитезою універсуму ісекай стає ментальний образ Японії, що формується внаслідок дій головного героя. За допомогою семіотичного механізму ідеалізації Японії автори ісекай-аніме легітимізують статус даного образу як об'єкту іконофілії — фази заміщення образів-символів відкинутої ідеології шляхом впровадження альтернативної системи ідеологічно-прийнятних образів.

Окцидентальні уявлення, які представлені в медіа-продукції цього жанру, корелюють з японськими націоналістичними й неонаціоналістичними наративами. Ідея культурної вищості японців порівняно до націй Західного світу використовувалася ідеологами Японської імперії протягом XIX — першої половини XX ст., як один із інструментів легітимізації стрімкої мілітаризації країни, а також японського колоніалізму в Східній Азії. Водночас, на противагу пропагандистській анімації 1930-х — 1940-х рр., ісекай-аніме просувають образ Японії як взірця цінностей Західного світу, а не творця альтернативної аксіологічної моделі.

Таким чином, жанр ісекай відображає ситуацію компромісного співіснування неоліберальної та неонаціоналістичної ідеології в культурі післявоєнної Японії. Твори ісекай одночасно актуалізують обидві ці ідеології завдяки проєціюванню окцидентальної світоглядної позиції на вигаданий універсум.

Н. Ігнат'єва

**СИМВОЛИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ В ПОСТАНОВЦІ “MADE IN UKRAINE”
ТЕАТРУ ТІНЕЙ “VERBA”**

N. Ihnatieva

**SYMBOLS OF NATIONAL CULTURE IN THE PLAY “MADE IN UKRAINE”
BY THE SHADOW THEATRE “VERBA”**

Історичні події 2013–2014 рр. в Україні спричинили підйом національної самосвідомості та призвели до переосмислення власної історії та культури. Зростання попиту на відродження українських традицій як елементів національної ідентичності сприяло поширенню україномовного контенту та національної символіки.

Яскравим прикладом популяризації української культури того часу є постановка театру тіней Verba Shadow “Made in Ukraine” 2015 року, у якій демонструються впізнавані народні символи, що вбирають у себе традиційні предмети, рослини та явища. Зокрема, можна побачити наступні використані символи:

Рослинні та природні:

Соняшник — символ праці, добробуту та достатку. В Україні соняшник порівнюється з Батьківщиною, до якої людина звертається у своїх думках, словах та діях. Згодом соняшник перетворюється на *сонце*, що є символом життя, сили, енергії та відродження. Як багато інших народів, слов'яни були сонцепоклонниками й мали багато сонячних знаків-емблем.

Жовтогаряче як сонце, пшеничне поле символізує віковічну традицію українського народу землеробство, що несе в собі любов до рідної землі, до її родючості та багатства.

Образи козаків:

- козак на коні як символ сили, свободи та незламності духу в боротьбі за волю;
- козак з булавою, яка символізує владу козацького гетьманства;
- бійка козаків на шаблях, що характеризує їх воїнами;
- оголена голова козака з оселедцем, тобто довгим чубом, який мав містичне та символічне значення для козаків. Чуб був ознакою воїна, який пройшов випробування, тому чуб став символом мужності та честі.

Символи матеріальної культури та господарчої діяльності:

Вишиванка. Сама вишиванка стала своєрідним оберегом для українця. Візерунок залежав від того, кому призначалася сорочка й мав в собі символи пам'яті роду, любові та вірності, здоров'я й краси, щасливої людської долі. Вишиванка відображала духовне багатство нації, мудрість та тримала зв'язок між багатьма поколіннями українців.

Гончарство. Ремесло, яке відоме, як і землеробство, ще із часів трипільської культури. Зазвичай гончарні вироби використовували у побуті, в основному це був глиняний посуд (гличики, горщики, миски тощо), хоча також з глини майстрували іграшки, сувеніри, прикраси, кахель.

Млини. У краєвидах українських селищ часто зустрічалися млини, де перемелювали зерно на муку. Випікання хлібу здавна стало священною традицією українців, символом добробуту та гостинності. З хлібом в українців було пов'язано багато звичаїв та обрядів, найпоширеніший з яких — зустріч гостей з хлібом та сіллю.

Українська хата, біля якої знаходиться пшеничне поле, стала символом добра та надії. А пара закоханих характеризує хату як символ родинного вогнища.

Мистецькі символи:

Бандура. Найбільш упізнаваний традиційний український музичний інструмент.

Релігійні та обрядові символи:

Свято Купали зображене ритуалом, коли хлопці й дівчата стрибали через багаття.

Храм. Окремим епізодом представлена духовна складова, що перетворила язичницьку державу на християнську. Контури храму та молитва монахів відображають віру в Бога та надію на його захист.

Характеризуючи спосіб використання зазначених символів, відмітимо їх як статичну, так і динамічну репрезентацію. Окрім колективно створених тінювих статичних образів, артисти активно рухалися, переходячи від одного до іншого образу. Не беручи до уваги бій козаків на шаблях, найбільше в цих переходах артисти виконували рухи українських народних танців, тим самим розповідаючи про танцювальне мистецтво України. А під час демонстрації гончарного мистецтва, була створена ілюзія, у якій руки виліплювали посуд, а потім створювали млини.

Завершується постановка контурами статуї «Батьківщина-Мати». Враховуючи час створення постановки, такий вибір не дивне, навпаки, він розповідає про бажання захистити країну від зазіхання на її територію.

Упродовж усього номеру колектив неодноразово демонстрував державний прапор України. Спочатку в поєднанні з блакитним небом пшеничне поле нагадує державний прапор України, потім в епізоді козака з булавою, й наприкінці, прапор

з'являється фоном під час показу статуй «Батьківщина-Мати», підсилюючи меседж про захист країни.

Отже, є постановці “Made in Ukraine” театру тіней “Verba Shadow” було візуалізовано ключові образи української історії та культури, продемонстровано основні цінності, ремесла та деякі традиції українців. Використання танцювальних рухів та бойових рухів з шаблями додають яскравості та гармонійності номеру. А поєднання інноваційного формату 3D-шоу дозволяє створити візуальні ефекти та посилити емоційне сприйняття образів.

А. Гайдук

РОЛЬ КРЕАТИВНИХ ПРОСТОРІВ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА СУЧАСНИХ МІСТ УКРАЇНИ

А. Haiduk

THE ROLE OF CREATIVE SPACES IN THE FORMATION OF THE CULTURAL ENVIRONMENT OF MODERN UKRAINIAN CITIES

У сучасному культурному просторі України більш відчутною стає роль креативних просторів — інституцій, що поєднують функції мистецького, освітнього, комунікативного й підприємницького середовищ. Вони формують своєрідну інфраструктуру культури XXI ст., де синтезуються традиційні й новітні практики культурної діяльності.

Їхня поява в регіональних центрах України відображає ширші соціокультурні трансформації, що відбуваються в державі після 2014 року. Креативні простори є реакцією на потребу суспільства у відкритій комунікації, спільній творчій діяльності та демократичних формах культурного самовираження. Вони змінюють усталені уявлення про організацію мистецького процесу й водночас перетворюються на майданчики громадської активності.

Зокрема, у трьох великих культурних центрах України — Харків, Львів, Одеса з 2014 по 2024 р. з'явилося багато креативних просторів. Порівняльний аналіз дозволяє виявити спільні закономірності формування креативних просторів, а також специфічні ознаки кожного регіону. Технологічна орієнтація та соціальна інклюзивність у Харкові; поєднання традиційної культурної спадщини з новими урбаністичними ініціативами у Львові; мультикультурність і взаємопроникнення мистецьких та комерційних практик в Одесі.

Креативні простори стають важливими медіаторами між культурою та соціальними комунікаціями. Вони інтегрують різні соціальні групи, залучаючи митців, підприємців, студентів, волонтерів і мешканців громад до спільної діяльності. Така комунікація поєднує інформаційний та ціннісний характер, формує довіру, спільні смисли й відчуття локальної ідентичності. В умовах воєнного часу роль цих просторів набуває додаткового виміру: вони стають осередками взаємопідтримки, реабілітації та творчого залучення суспільства.

У контексті культурологічних досліджень креативні простори є феноменом постнекласичної культури, де відбувається взаємодія різних рівнів культурного досвіду — від локального до глобального, від традиційного до цифрового. Їхня структура є відкритою й поліцентричною, а механізми функціонування динамічними